

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Ректор Харківської державної
академії дизайну і мистецтв
проф. Олександр СОБОЛЄВ
«28» червня 2024 р.

ВИСНОВОК

ПРО НАУКОВУ НОВИЗНУ, ТЕОРЕТИЧНЕ ТА ПРАКТИЧНЕ ЗНАЧЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДИСЕРТАЦІЇ

Ірини СОРОКОПУД: «СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК НЕОАВАНГАРДНИХ РУХІВ В ШКОЛАХ СТАНКОВОЇ ГРАФІКИ КИЄВА, ХАРКОВА (1990 - 2020 рр.)» поданої на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація» (галузь знань 02 – Культура і мистецтво).

Дисертація Ірини СОРОКОПУД «СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК НЕОАВАНГАРДНИХ РУХІВ В ШКОЛАХ СТАНКОВОЇ ГРАФІКИ КИЄВА, ХАРКОВА (1990 - 2020 рр.)» виконана на кафедрі аудіовізуального мистецтва Харківської державної академії дизайну і мистецтв. Тема дисертації затверджена Вченою радою ХДАДМ (протокол № 25 від 30 грудня 2022 року).

У попередній експертизі дисертації, проведеній на базі аудіовізуального мистецтва ХДАДМ, бере участь два рецензенти; доктор мистецтвознавства, доцент ПАВЛОВА Тетяна Володимирівна, кандидат мистецтвознавства, доцент ГОРБАТЕНКО Людмила Павлівна.

За результатами аналізу змісту дисертаційного дослідження Ірини СОРОКОПУД поданих до розгляду наукових публікацій за темою дисертації, а також враховуючи підсумки публічної презентації здобувачем наукових результатів дисертації, яку проведено на фаховому семінарі 27 червня 2024 року визначено наступне:

1. Актуальність теми дисертації. Розвиток мистецтва графіки кінця ХХ – початку ХХІ ст. має важливе значення для дослідження образотворчого мистецтва України. У цей період часу тривають вагомі зміни у художньо-образному та тематичному репертуарі, оновлюється техніка, продовжують трансформуватися прийоми, система виражальних засобів, в цілому набуває нових якостей графічна художня мова.

Прагнення узагальнити та інтерпретувати ці важливі процеси, що тривають у мистецтві, безпосередньо пов'язане з одним з найбільш яскравих феноменів цього часу – неоавангардом.

Звернемо увагу на те, що як явище у мистецтві, неоавангард усе ще не є чітко визначеним та усебічно осмисленим поняттям. Його поширеність в

сучасному термінологічному апараті мистецтвознавства та загалом гуманітарних наук часто віддзеркалює етап авторських пошуків належного поняттєвого змісту і не спирається на наперед прогнозований результат.

Ще більш очевидний розрив у поняттєвій структурі цього явища стає зрозумілим на тлі аналізу західних досліджень. Вчені з США та Західної Європи звертаються до іншого дослідницького досвіду, який, у свою чергу, є наслідком альтернативного розуміння еволюції образотворчого мистецтва та ролі і місця сучасних процесів трансформації у графічних практиках.

Неоавангард у мистецтві графіки має вагоме підґрунтя у вигляді «історичного» авангарду початку ХХ ст., який в українському образотворчому мистецтві має незаперечно важливе значення, проіснувавши в цілісній стилістичній якості аж до 1960-х рр. Існування такого вагомого фактору розвитку позначилося на сутності художніх феноменів кінця ХХ ст., актуалізувавши неоавангард як рефлексію процесів першої половини ХХ ст. Саме графіка, з її природними можливостями до технічної, образної та стилістичної динамічності стала простором художніх експериментів та ареною для постмодерністських трансформацій.

У контексті розвитку напрямків неоавангарду, київська та харківська школи демонструють різні підходи, проте в багатьох аспектах збігаються на рівні застосування конкретного кола художніх прийомів.

Усе зазначене дозволяє визначити обрану нами проблематику як актуальну та таку, що має наукову новизну та теоретичне і практичне значення.

2. Зв'язок теми дисертації з науковими програмами, планами, темами університету та кафедри. Дослідження виконано відповідно до плану наукової роботи Харківської державної академії дизайну і мистецтв за темою «Методологія крос-культурних досліджень аудіовізуальних та візуальних практик».

3. Особистий внесок здобувача в отриманні наукових результатів. Авторкою досліджено феномен неоавангарду в контексті розвитку мистецтва графіки як одна з ключових особливостей еволюції регіональних мистецьких осередків (київської та харківської школи графіки), проаналізовано трансформаційні процеси художньої мови графіки, визначено типологічні властивості у змінах художньої мови. Головні наукові результати роботи отримані автором особисто.

4. Новизна основних результатів дисертаційного дослідження полягає в тому, що:

- уперше досліджено феномен неоавангарду в контексті розвитку мистецтва графіки в межах регіональних мистецьких осередків зазначеного періоду часу (на прикладі київської та харківської школи графіки);

- з'ясовано роль процесів трансформації художньої мови графіки, що призвело до якісних змін у жанрових, стильових та художньо-образних підходах;

- визначено типологічні властивості розвитку художньої мови київської та харківської шкіл графіки;

- на прикладі аналізу конкретних творів мистецтва виявлено та проаналізовано основні прийоми графіки неоавангарду, які характеризують особливості еволюції регіональних мистецьких осередків графіки кінця ХХ – початку ХХІ ст.

- удосконалено уявлення щодо ролі та місця жанрової трансформації та полістилізму як ознак розвитку неоавангарду у мистецтві графіки;

- набула подальшого розвитку інтерпретація українського образотворчого мистецтва кінця ХХ – початку ХХІ ст. у контексті трансформацій художньої мови, спричинених неоавангардними тенденціями.

5. Достовірність та обґрунтованість отриманих результатів та запропонованих автором рішень, висновків, рекомендацій. Дисертація Ірини СОРОКОПУД містить вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел, список ілюстрацій та альбом ілюстрацій, список публікацій. Висновки до кожного розділу дисертації є науково обґрунтованими, а їхній зміст підтверджується наявним аналітичним та візуальним матеріалом. Дослідження завершується загальними висновками, що підсумовують зміст роботи, є логічними та такими, що відображають ключові положення дисертаційної роботи. За структурою, змістом, рівнем виконання, актуальністю, науковою новизною, оформленням, мовою та стилем дисертація Ірини СОРОКОПУД відповідає вимогам, які пред'являються до оформлення кваліфікаційних дисертаційних робіт. Обсяг дисертації відповідає нормам, викладеним у «Положенні про порядок присудження наукового ступеня доктора філософії у ХДАДМ». Представлене дослідження не містить академічного плагіату. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів у роботі мають відповідні посилання на джерело з дотриманням встановлених вимог.

6. Теоретичне та практичне значення одержаних результатів роботи полягає в тому, що вона дає цілісне, науково обґрунтоване уявлення про розвиток неоавангардних тенденцій наприкінці ХХ – початку ХХІ ст. у контексті становлення та еволюції київського та харківського регіональних осередків мистецтва графіки. Практичне значення результатів полягає в можливості використання основних положень і матеріалів дисертації у навчальному процесі (у лекційних курсах із історії графіки), а також для розробки і обґрунтування навчально-методичних посібників. Запропоновані дисертанткою результати дослідження можуть стати основою для створення програм теоретичних курсів з мистецтва графіки відповідного хронологічного періоду часу.

7. Апробація результатів дослідження здійснювалась у вигляді

участі автора у Міжнародних науково – практичних конференціях:

- у VII Міжнародній науково-практичній конференції (08-10 вересня 2021 р.), секція: «Загально естетичні та історико-теоретичні проблеми образотворчого мистецтва», 2021 р., м. Херсон, ХНТУ;

- у I Міжнародній науково-практичній конференції Таврійського національного університету до 160-ї річниці від дня народження В. І. Вернадського (16–17 березня), секція: «Історико-культурні виміри еволюції мистецтва в Україні» (друга половина ХХ – початок ХХІ ст.), 2023 р., м. Київ;

- у III Міжнародній науково-практичній конференції «Гагенмейстерські читання» (Європейська Україна: культура, мистецтво, ідентичність: 1 – 2 грудня), секція: «Тенденції розвитку образотворчого, декоративно-прикладного мистецтва та дизайну України в європейському культурному просторі», 2023 р, м. Кам'янець-Подільський, у Національному університеті імені Івана Огієнка.

8. Повнота опублікування результатів дисертації та особистий внесок здобувача до всіх наукових публікацій, опублікованих із співавторами та зарахованих за темою дисертації. Основні результати дисертації були оприлюднені в 3 наукових публікаціях: всі вони — у фахових виданнях, що включені до переліку МОН України, публікації, які додатково відображають наукові результати дисертації (із співавтором) – 1, 3 — у збірниках матеріалів і тез наукових конференцій. Ірина СОРОКОПУД має 6 самостійних публікацій.

СПИСОК НАУКОВИХ ПРАЦЬ, В ЯКИХ ОПУБЛІКОВАНІ ОСНОВНІ РЕЗУЛЬТАТИ ДИСЕРТАЦІЇ:

1. Ірина СОРОКОПУД. Постмодерна станкова графіка: Київ один із центрів нонконформізму (друга половина XX ст. – початок XXI ст.)", , Актуальні питання гуманітарних наук. Вип. 67, том 2, 2023 рік. DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/67-2-14>

2. Ірина СОРОКОПУД. Українська постмодерна графіка: виставкова діяльність (друга половина XX ст. – початок XXI ст.), Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка . – Дрогобич : Видавничий дім «Гельветика», 2023. – Вип. 68. Том 2. – 326 с., с. 106 – 112 DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/68-2-15>

3. Ірина СОРОКОПУД. Постмодерна станкова графіка харкова на прикладі творчості відомих харківських художників (друга половина XX ст. – початок XXI ст.), Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. – Дрогобич : Видавничий дім «Гельветика», 2023 р. Випуск № 70. Том 2, с. 98 – 106 DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/70-2-13>

ПУБЛІКАЦІЇ, ЯКІ ДОДАТКОВО ВІДОБРАЖАЮТЬ НАУКОВІ РЕЗУЛЬТАТИ ДИСЕРТАЦІЇ:

1. СОРОКОПУД І., ЛАГУТЕНКО О. Основні центри виникнення авангардних напрямів в українській графіці порубіжжя XIX - XX століть. Актуальні питання гуманітарних наук, міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Випуск № 47 том 4, 2022 р., , стор. 37 – 42 DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/47-4-6>.

2. СОРОКОПУД І.О. Основні риси неопримітивізму, авангарду, експресіонізму на початку XX століття. Соціокультурні тенденції розвитку сучасного дизайну та мистецтва // Матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції (08-10 вересня 2021р.), секція: «Загально естетичні та

історико-теоретичні проблеми образотворчого мистецтва», ХНТУ/ за ред. Чепелюк О.В. - Херсон, 2021 - 287 с. С. 120-122.

3. СОРОКОПУД І.О. Еволюція візуального мистецтва України (друга половина ХХ – початок ХХІ ст.). Київ один із провідних центрів творчості нонконформістів. І Міжнародна науково-практична конференція Таврійського національного університету до 160-ї річниці від дня народження В. І. Вернадського : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, 16–17 березня 2023 р., м. Київ. Частина 1. – Львів – Торунь : Liha-Pres, 2023. – 336 (с. 278- 281 DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-302-9-71>)

4. СОРОКОПУД І.О. Тенденції розвитку образотворчого мистецтва України в європейському культурному просторі (1990–2020 рр.). Гагенмейстерські читання : тези доповідей ІІІ Міжнар. наук.- практ. конф., м. Кам'янець-Подільський, 1-2 грудня 2023 р. : Європейська Україна: культура, мистецтво, ідентичність / [упоряд. Луць С. В.]; Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. Івана Огієнка. Кам'янець-Подільський : ФОП Панькова А. С., 2024. С. 168–170.

УХВАЛИЛИ:

1. Затвердити висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертаційного дослідження Ірини СОРОКОПУД: «СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК НЕОАВАНГАРДНИХ РУХІВ В ШКОЛАХ СТАНКОВОЇ ГРАФІКИ КИЄВА, ХАРКОВА (1990 - 2020 рр.)» поданої на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація» (галузь знань 02 – Культура і мистецтво).

2. Вважати, що за актуальністю, проблематикою, змістом, ступенем наукової новизни, теоретичною та практичною цінністю здобутих результатів, обґрунтованістю висновків дослідження дисертація Ірини СОРОКОПУД: «СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК НЕОАВАНГАРДНИХ РУХІВ В ШКОЛАХ СТАНКОВОЇ ГРАФІКИ КИЄВА, ХАРКОВА (1990 - 2020 рр.)» повністю відповідає науковому профілю спеціальності 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація» (галузь знань 02 – Культура і мистецтво), вимогам «Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 26 березня 2016 року № 261, та пункту 11 «Порядку присудження ступеня з присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44.

3. Зауважити, що робота містить значну кількість стилістичних та орфографічних помилок, які потребують виправлення. При ознайомленні з роботою виникає питання щодо деяких персоналій діячів вітчизняного мистецтва, що розглядаються автором, та, одночасно, не повністю розкрито роль окремих видатних митців, діяльність яких має значення та мала бути розкрита у тексті. У роботі не надано необхідної кількості ілюстрацій.

4. На підставі розгляду дисертації, наукових публікацій та апробацій дослідження, а також за результатами публічної презентації наукових результатів дисертації рекомендувати із доопрацюванням дисертацію Ірини СОРОКОПУД: «СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК НЕОАВАНГАРДНИХ РУХІВ В ШКОЛАХ СТАНКОВОЇ ГРАФІКИ КИЄВА, ХАРКОВА (1990 - 2020 рр.)» за спеціальністю 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація» (галузь знань 02 – Культура і мистецтво) до захисту на здобуття ступеня доктора філософії у разовій спеціалізованій вченій раді.

ГОЛОВА

фахового семінару:

кандидат мистецтвознавства,
доцент

Владислав КУТАТЕЛАДЗЕ

«27» червня 2024 року